ΕΥΡΩΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΞΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ

Συντάχθηκε απο τον/την Θάνος Κουρματζής
Πέμπτη, 17 Ιούνιος 2021 16:16 - Τελευταία Ενημέρωση Πέμπτη, 17 Ιούνιος 2021 16:23

Αυτό όσο αυτονόητο και κανονικό και αν ακούγεται για τους πολίτες του δυτικού κόσμου είναι ένα μεγάλο ζητούμενο και ταυτόχρονα στόχος προς κατάκτηση για τις περισσότερες χώρες του κόσμου. Συνεπώς η πολιτική διοίκηση του Μπάϊντεν θέλει να οριοθετήσει εμφανώς τα πλαίσια εντός των οποίων βρίσκονται οι ανοικτές δημοκρατικές κοινωνίες από εκείνες που εξουσιάζονται από δεσποτικά και αυταρχικά καθεστώτα με ελλιπείς μηχανισμούς θεσμών και αδιαφανείς διαδικασίες κατανομής των πόρων. Το θεωρητικό υπόβαθρο αυτής της πολιτικής είναι ότι ποτέ δεν συγκρούστηκαν στην ιστορία δημοκρατικές κοινωνίες οι οποίες είναι αλήθεια ότι επέλυαν τις διαφορές τους με ένα τρόπο δημοκρατικό και συγκαταβατικό. Αν συνεπώς σε ολόκληρο τον πλανήτη επικρατήσουν δημοκρατικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών από δημοκρατικά κυβερνώμενες χώρες τότε πολύ πιθανό να γνωρίσουμε το τέλος των μεγάλων στρατιωτικών συγκρούσεων.

Δημοκρατικά κυβερνώμενες χώρες για τους δυτικούς σημαίνει σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, ελευθερία λόγου και έκφρασης, ανεξάρτητη δικαιοσύνη, κατοχυρωμένες ελευθερίες διεκδίκησης δικαιωμάτων στην εργασία, στην παιδεία, στην υγεία, στην διφορετικότητα καθώς επίσης και στον πολιτικό αντίλογο. Κράτος δικαίου και σχετικά αποστασιοποιημένο από τις διαφορές και συγκρούσεις των κοινωνικών τάξεων ή εταίρων.

Η κατοχύρωση όλων αυτών των κοινωνικών και ατομικών αξιών σημαίνει ότι επικρατεί ο ορθός λόγος έναντι των τυφλών ατομικών συμφερόντων και έχει κυριαρχήσει ο νεωτερικός ορθολογισμός στις χώρες / κράτη ανά τον κόσμο ή έστω στις μεγαλύτερες και σημαντικότερες χώρες.

Αυτή η σύμβαση για τη Δημοκρατία που προωθείται ως θετική ατζέντα από τη νέα αμερικανική διοίκηση σημαίνει ότι είναι κατοχυρωμένη λειτουργικά και διοικητικά στις κοινωνίες της Δύσης και ότι συνιστά την ενεργό δύναμη προαγωγής του πολιτισμού. Είναι όμως έτσι; Αυτό είναι το πρώτο μείζον ερώτημα.

Με βάση αυτό το αναφορικό πλαίσιο πολιτικών αξιών ο Μπάϊντεν χαράζει γραμμές συμμάχων και αντιπάλων. Η Κίνα, η Ρωσία, το Ιράν, κλπ, βρίσκονται από την άλλη όχθη του δημοκρατικού ποταμού και ως εκ τούτου θεωρούνται αποκλειόμενοι αντίπαλοι.

Είναι ειλικρινείς αυτή η πολιτική; Αυτό είναι το δεύτερο μείζον ερώτημα.

Σε ό,τι αφορά το πρώτο ερώτημα η πραγματικότητα δεν αντιστοιχεί με την κατανόηση της από τους πολιτικούς. Σε πολλές χώρες της δύσης οι δημοκρατικές αξίες όπως τις αντιλαμβάνεται η πολιτική ελίτ, δεν είναι σε εφαρμογή ή είναι μερικώς εφαρμοσμένες. Παραδείγματα αποτελούν η Ουγγαρία, η Πολωνία, και γενικά οι πρώην κομμουνιστικές χώρες του σοβιετικού μπλόκ, οι οποίες κατ' εφημισμόν λέγεται ότι βρίσκονται σε μεταβατική φάση προς την δημοκρατία. Η διαφθορά και έλλειψη διαφάνειας στους θεσμούς ως προς τον τρόπο λήψης των δημόσιων αποφάσεων είναι ευρέως απαντώμενα φαινόμενα. Ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη διαφορετικότητα και στην ελεύθερη διακίνηση του πολιτικού αντίλογου, βρίσκονται ακόμα σε στάδιο συζητήσεων που απέχει πολύ από το να γίνει πραγματικότητα, de facto και de jure.

Σε ό,τι αφορά στο δεύτερο ερώτημα η κριτική συνοψίζεται στο ακόλουθο επιχείρημα.

Η Ευρωατλαντική συμμαχία που εκφράζεται κυρίως μέσω του ΝΑΤΟ θεωρεί ως αντιπάλους αν όχι εχθρούς χώρες όπως η Ρωσία, η Κίνα και άλλες μικρότερες. Αντιλαμβάνεται τη δραστηριότητα τους ως ανταγωνιστική και απειλητική προς τα διεθνή της συμφέροντα. Συνεπώς εκείνο που χρειάζεται είναι η περιχαράκωση των περιοχών που ασκεί επιρροή και η αποτροπή απ' αυτές των αντιπάλων.

Αν αυτό είναι αληθές ποιους μπορεί να πείσει η διοίκηση Μπάϊντεν. Όλες σχεδόν οι αμερικανικές πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει οικονομικές και εμπορικές δραστηριότητες και μέσα στη Κίνα και μέσα στη Ρωσία. Τα δε εμπορικά ισοζύγια των δύο αυτών χωρών έχουν εκτοξευθεί σε όγκο την τελευταία εικοσαετία με τις αμερικανικές αγορές. Στη φάση της παγκοσμιοποίησης τα πλέγματα οικονομικών συμφερόντων είναι τόσο πυκνά που οι κεφαλαιακές οντότητες συνίστανται από ένα μείγμα εθνικών συμφερόντων. Και το πλέγμα αυτό της παγκοσμιοποίησης τα αμερικανικά συμφέροντα ήταν αυτά που το έπλεξαν τόσο πυκνό. Ταξιδεύοντας στη Κίνα και κυρίως στη Σαγκάη ή το Πεκίνο εκείνο που ανακαλύπτει κανείς είναι ότι οι αμερικανικές εταιρίες, τεχνολογικές και κατασκευαστικές, είναι εκείνες που έχουν κάνει την Κίνα να αλλάξει πρόσωπο.

Μια μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο πολιτικό όραμα των ΗΠΑ και στο οικονομικό και στρατιωτικό κατεστημένο βρίσκεται εν εξελίξει. Εκτός αν μπορεί να συμβαίνουν δύο τινά. Ή ότι η διοίκηση Μπάϊντεν εφαρμόζει τη συγκεκριμένη πολιτική ρητορική ονομαστικά προκειμένου να διακριθεί η ίδια από τους πολιτικούς της αντιπάλους εντός της Αμερικής ή ότι η κεφαλαιακή αμερικανική ελίτ έχει αποκοπεί από την εθνική της ρίζα και ότι έχει αποκτήσει πλανητική συνείδηση αγνοώντας την κυβέρνηση της χώρας της.

Το δεύτερο σκέλος της ευρωατλαντικής συμμαχίας δηλαδή η Ε. Ένωση μοιάζει να είναι παραδόξως περισσότερο ειλικρινές. Βεβαίως και οι χώρες της Ευρώπης είναι πρόθυμες να προστατέψουν τα συμφέροντα τους από τους ανταγωνιστές διεθνώς αλλά δεν είναι πεισμένοι ότι η Κίνα και η Ρωσία είναι εχθρικά κράτη από τα οποία πρέπει να αποστασιοποιηθούν. Τα Γερμανικά και Γαλλικά οικονομικά συμφέροντα είναι τεράστια και στο έδαφος των περιοχών ρωσικής επιρροής αλλά και μέσα στα εδάφη της Κίνας.

Κατά συνέπεια ήδη έχει εντοπισθεί ένα μικρό ή μεγάλο χάσμα ανάμεσα στην οπτική των ΗΠΑ και στην οπτική της Ε. Ένωσης. Αλλά και εντός της ομάδας των ευρωπαϊκών χωρώ υπάρχουν διαφορές αντίληψης για το τι εννοείται ακριβώς όταν προβάλλεται η ρητορική περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν θα αναφέρω παραδείγματα επ’ αυτού αλλά θα υπενθυμίσω απλώς την ουγγρική πολιτική για τις κοινωνικές μειονότητες.

Μετά απ’ αυτά βλέπουμε απλώς μία πολιτική γραμμή να χαράσσεται από τον Μπάιντεν στις διεθνείς σχέσεις και μία άλλη γραμμή να χαράσσεται από την αμερικανική οικονομική ελίτ αφ’ ενός και από τις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες αφ’ εταίρου. Πιθανόν στην δυναμική προβολή τους οι δύο αυτές γραμμές να συγκλίνουν ή και να αποκλίνουν έτι περεταίρω. Οι συνομιλίες μεταξύ των ηγετών Ρωσίας και ΗΠΑ αλλά και ΗΠΑ / Κίνας ίσως αποσαφηνίσουν τα όρια επιβολής επιρροής και η οξύτητα προβολής των αντιπαραθέσεων μετατραπεί σε διπλωματική διαβούλευση μεταξύ τους.